

ANĐELA FRANČIĆ

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za kroatistiku

Ulica Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb

afrancic@ffzg.hr

GEOLINGVISTIKA I ANTROPONOMASTIČKA ISTRAŽIVANJA: PREZIMENA OD NAZIVA ZA OSOBU KOJA KROJI I ŠIJE ODJEĆU

U radu¹ se na primjerima prezimena nastalih od naziva za osobu koja kroji i šije odjeću (npr. *Krajačić*, *Švaljek*; *Abadžić*, *Sabol*, *Sartori*, *Šnajder*, *Terzić*) tablično pokazuje njihova brojnost, a uz pomoć karata njihov prostorni razmještaj na osnovi stanja kakvo je bilo za popisa stanovništva 1948. Kartografski se prikazuje i razmještaj sufikslnih prezimena od raznojezičnih osnova navedenoga značenja te razmještaj prezimena temeljenih na hungarizmu *sabo* (< mađ. *szabó*) i inačicama – najzastupljenijoj osnovi u promatranim prezimenima.

1. Uvod

Hrvatska je antroponimija odrazom povijesnih i političkih te s njima povezanih etničkih previranja koja su obilježila hrvatsku prošlost, a na sebi svojstven način obilježuju i njezinu sadašnjost. Antroponimijski početci u znaku su osobnoga imena, najstarije antroponimijske kategorije. Pokrštanjem u naslijeđeni slavenski osobnoimenski fond ulaze aloglotska imena, koja se u pravilu prilagođuju hrvatskomu jeziku. Što se više primičemo našem vremenu, sve je više raznojezičnih osobnih imena sa zadržanim značajkama jezika davaoca ili posrednika. Osobno se ime nekoć biralo vodeći računa o običajima sredine u kojoj se živjelo, zagledajući u kalendar, imenom se nastojalo svjedočiti vjeru, iskazati poštovanje

¹ Ovaj je rad napisan u okviru projekta *Općeslavenski lingvistički atlas i Europski lingvistički atlas* Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, koji je podupirala Hrvatska zaklada za znanost pod brojem HRZZ 8706. Ta se geolingvistička istraživanja nastavljaju u okviru projekta *Lingvistička geografija Hrvatske u europskome okružju* (LinGeH), voditelja akademika Gorana Filipija, koji podupire Hrvatska zaklada za znanost.

prema predcima ili krsnim kumovima, katkad izreći želju o djetetovim tjelesnim ili karakternim osobinama ili pak (odabirom „ružnoga“ ili „strašnoga“ imena) zaštititi dijete od zle sudbine. Pridržavanjem naputaka Tridentskoga sabora (1545. – 1563.) vezanih uz izbor isključivo svetačkih imena, osobnoimenski fond znatno osiromašuje, što rezultira osobnoimenskom entropijom. Danas se, uz odabir tradicionalnih osobnih imena, primjećuje i sve očitija težnja za izborom rijetkoga, blagozvučnoga i(li) kratkoga imena, a imenovatelji se kadšto oslanjaju na doimensko značenje (uglavnom aloglotskoga) osobnog imena nerijetko inzistirajući na njegovu izvornu zapisu.

Prezimenski dio antroponimije imao je ponešto drugačiji razvoj. Prezimenima – stalnim, nasljednim i zakonom propisanim oznakama uz osobno ime – prethode pridjevci koji, iako katkada izrazom podudarni s (kasnijim) prezimenima, te značajke nemaju. Nadjevatelji prezimenskih oznaka (koji su, za razliku od nadjevatelja osobnoga imena, uglavnom izvan obiteljskoga kruga) biraju ih logikom koju im nude same okolnosti imenovanja – za prezime (ili njegovu osnovu ako je riječ o izvedenici) uzimaju osobno ime roditelja (češće oca, rjeđe majke), očevo zanimanje ili zanimanje imenovanoga, kakvu tjelesnu ili karakternu osobinu imenovanoga te toponim koji upućuje na njegovu podrijetlo ili oznaku njegove etničke pripadnosti. Oblikujući prezimena, imenovatelji zahvaćaju u vrelo apelativnoga (neimenskoga) ili imenskoga leksika te prezimenski lik tvore onimizacijom apelativa, transonimizacijom imena (onima) ili (ne)imenskoj osnovi dodaju prepoznatljive prezimenske sufikse. Dominantan sloj apelativnoga leksika u prezimenskim osnovama, pretkazivo, čine idioglotski leksemi, ali nije zanemariv ni sloj posuđenica koje su se uglavnom potpuno prilagodile hrvatskomu jezičnom sustavu. Uz latinizme i (u usporedbi s njima malobrojnije) grecizme,² u hrvatskome leksiku našli su se i raznovrsni drugi „izmi“, među kojima se brojnošću izdvajaju germanizmi, hungarizmi, talijanizmi i turcizmi.³ Njihov prostorni razmještaj uglavnom se poklapa, gledano u hrvatsku povijest, s utjecajnim sferama pojedinih država i njihovih jezika.⁴ Neke od tih posuđenica (uglavnom sa statusom usvojenica) i danas su sastavnicom leksičkoga fonda hrvatskih mjesnih govora⁵ te, u manjoj

² Latinizmi i grecizmi pripadaju skupini internacionalizama te su u većemu ili manjemu opsegu prisutni u leksiku čitavoga hrvatskog područja.

³ Germanizmima, hungarizmima, talijanizmima i turcizmima smatramo posuđenice iz njemačkoga, mađarskoga, talijanskoga i turskoga jezika kojima su navedeni jezici izvornici ili posrednici.

⁴ Tako je pretkazivo veći udio germanizama i hungarizama u sjeverozapadnome i sjevernome dijelu Hrvatske, talijanizama u njezinu priobalju, a turcizama u Slavoniji i središnjoj Hrvatskoj.

⁵ Usp. npr. radove *Germanizmi u štokavskim ikavskim govorima Gorskoga kotara* (Crnić i Macan 2011), *Hungarizmi u govoru Goričana* (Blažeka 2006), *Semantička adaptacija talijanizama* (Bezić 2016), *Turcizmi u seoskom govoru Slavonije* (Andrić 2003), *Turski jezični sloj u hrvatskim prezimenima* (Brozović Rončević 2013).

mjeri, hrvatskoga standardnog jezika.⁶ Među posuđenicama jesu i nazivi zanimanja koji su u vrijeme oblikovanja prezimena, zajedno s idioglotskim apelativima za oznaku zanimanja, sudjelovali u prezimenskim tvorbama. Kudikamo manji broj značajkama jezika izvornika/posrednika oblikovanih prezimena od naziva zanimanja ušao je u hrvatski prezimenski fond doselivši se sa svojim nositeljima.

U radu će se tablično prikazati brojnost na idioglotskim i aloglotskim apelativnim leksemima temeljenih – antroponimizacijom i sufiksacijom tvorenih te doseljavanjem nositelja s već oblikovanim prezimenima u hrvatski prezimenski sustav unesenih – prezimena doprezimenskoga značenja ‘osoba koja kroji i šije odjeću’. Njihov će se razmještaj prikazati na karti. Predmetom kartografskoga prikaza bit će i prostorni razmještaj u hrvatskome prezimenskom sustavu najzastupljenije prezimenske osnove navedenoga doprezimenskoga značenja – *sabo* (< mađ. *szabó*) – sa svim pojavnim fonetsko-fonološkim i tvorbenim inačicama te razmještaj prezimenskih sufikasa koji su sudjelovali u tvorbi promatranih prezimena.

Cilj je rada na osnovi brojčanih podataka o pojedinome prezimenu i prezimenskome gnijezdu (koje čine prezimena s istim apelativom u osnovi) te kartografskoga prikaza njihove rasprostranjenosti odrediti vjerojatne razloge njihove pojavnosti ili izostanka u pojedinim dijelovima hrvatskoga prostora dovođenjem u vezu tih prezimena s jezičnim i izvanjezičnim čimbenicima.

Tablični i kartografski prikaz temeljit će se na podacima iz *Leksika prezimena Socijalističke Republike Hrvatske* (Zagreb, 1976.) nastaloga na osnovi popisa stanovništva 1948. Izbor vrela potaknut je činjenicom da je riječ o prvome cjelovitom popisu prezimena žitelja Hrvatske objavljenome u obliku zasebne knjige u vremenu prije velikih migracija izazvanih ratnim zbivanjima 1990. – 1995. koja su uvelike promijenila prezimensku sliku Hrvatske. Uza svako prezime u *Leksiku* se navode i podatci o broju njegovih nositelja u pojedinome hrvatskom naselju (s podatkom o kotaru kojemu je naselje tada pripadalo) te podatci o broju kućanstava u kojima su ti nositelji živjeli. Te smo podatke (izostavivši potonje) tablično prikazali. Tabličnim smo prikazom željeli pridonijeti njihovoj preglednosti, koja u *Leksiku* izostaje (zbog razumljive uštede prostora i drugačije koncepcije „leksikoga članka“).

⁶ Npr. mađ. *bunda, cipela, čipka, korov, lopov, soba*; njem. *roštilj, bluza, šaht, fen, keks, šalter, krigla*; tal. *valuta, salveta, balet, akvarel, banka*; tur. *šećer, kava, jastuk, boja, kavez, čekić* (Sočanac 2005).

2. Prezimena tvorena od idioglotskih i aloglotskih leksema doimenskoga značenja ‘osoba koja kroji i šije odjeću’

Slijedi tablični prikaz te prikaz prostornoga razmještaja prezimena koja zadovoljavaju dva kriterija:

1. tvorena su od idioglotskoga ili aloglotskoga leksema doimenskoga značenja ‘osoba koja kroji i šije odjeću’
2. imala su najmanje deset nositelja u jednome naselju.⁷

2.1. Tablični prikaz prezimena

U idućoj se tablici u zasebnim stupcima donose ovi podatci:

1. stupac: prezime tvoreno od riječi doimenskoga značenja ‘osoba koja kroji i šije odjeću’; u stupcu se jedno ispod drugoga nižu prezimena temeljena na istoj osnovi (koja kadšto fonološki i grafijski varira); zbog potonjega principa redanja, katkad se narušava njihov abecedni poredak u vertikalnome slijedu
2. stupac: ime naselja (u zagradi ime kotara ako naselje nije kotarsko središte) u kojemu su nositelji tih prezimena živjeli; ako je prezime potvrđeno u više naselja, ojkonomi se nižu jedan ispod drugoga, a njihov vertikalni slijed diktira broj nositelja (na vrhu se nalaze naselja s najviše nositelja dotičnoga prezimena); podatak o broju nositelja ispisan je iza zagrade u kojoj je ime kotara kojemu je naselje pripadalo, odnosno iza samoga imena naselja ako je naselje bilo kotarsko središte
3. stupac: ukupan broj nositelja prezimena (uključujući i naselja s manje od deset nositelja prezimena)
4. stupac: motivirajući leksem iščitan iz prezimenske osnove; uz motivirajući leksem u bilješci donosimo citat iz leksikografske literature kojim smo se služili; pri objašnjenju podrijetla motivirajućega leksema rabimo ove kratice: češ. (češki), njem. (njemački), mađ. (mađarski), slč. (slovački), srvnjem. (srednjovisokonjemački), tal. (talijanski), tur. (turski).

⁷ Taj smo kriterij odredili da bismo izbjegli prezimena s malim brojem nositelja koja su katkad posljedica pogrešnoga zapisa te da bismo iz analize isključili prezimena čiji su nositelji bili tek privremeni stanovnici naselja u kojima ih je popisivanje zateklo. Primjenom navedenoga kriterija analizom nisu obuhvaćena ova prezimena: *Abadžić, Čohadžić, Krajačec, Krajač, Krejča, Krejčil, Krejčik, Krejčir, Krojač, Krojačec, Sabolčki, Sabolich, Sabolik, Sabolov, Saboljčec, Samboljek, Šivaljec, Švelja, Šnajdaršić, Šnajdler, Šnajdar, Šneider, Šnejdar, Terzi, Terzija, Terzijev, Žnider, Žniderc, Žniderčić, Žniderić, Žnideršić, Žnjidar, Žnjidarec, Žnjidarić, Žnjidaršić*. Usporedba s gradom u *Hrvatskome prezimeniku* (Maletić i Šimunović 2008) pokazala je da se većina tih prezimena ne pojavljuje 2001. godine. Svoje (uglavnom malobrojne) nositelje na početku 21. stoljeća ima samo jedanaest od trideset i sedam 1948. zapisanih prezimena. To su *Čohadžić, Krejča, Krejčik, Krejčir, Sabolčki, Sabolov, Šneider, Žniderić, Žnideršić, Terzija i Terzijev*.

Prezime	Naselje (kotar) broj nositelja prezimena	Ukupan broj nositelja prezimena	Motivirajući leksem
<i>Abadžić</i>	Bršadin (Vukovar) 11 Negoslavci (Vukovar) 23	39	abadžija < tur. <i>abaci</i> ⁸
<i>Krajač</i>	Bijenik (Zagreb) 56 Karlovec (Ludbreg) 22 Zagreb 18 Modruš-Potok Veliki (Karlovac) 17 Lipošćak (Karlovac) 13	146	krajač 'krojač' ⁹
<i>Krajačević</i>	Osekovo (Kutina) 14	28	
<i>Krajačić</i>	Zagreb 119 Mala Gorica (Samobor) 83 Osojnik (Delnice) 69 Kašt (Karlovac) 60 Krajačići (Slavonski Brod) 59 Selnica (Donja Stubica) 59 Gornji Velemerić (Karlovac) 55 Lukšić (Zagreb) 51 Šlivnjak (Vojnić) 46 Krajačići (Jastrebarsko) 36 Lug (Krapina) 33 Marof (Čakovec) 33 Hum (Krapina) 29 Sopnica (Zagreb) 25 Celine (Zagreb) 23 Karlovac 23 Hrašće (Velika Gorica) 20 Srebrnjak (Samobor) 17 Lipnice (Vrbovec) 16	1672	

⁸ »**abadžija** m (ar.-tur.) 1. *suknar, zanačija koji izrađuje odijela ili predmete od abe*; 2. *trgovac koji prodaje izrađevine od abe*. – Od ove riječi je nastalo prezime A b a d ž i ć. < tur. *abaci* (*aba-cı*), *aba* (v.) + tur. suf. -ci« (Škaljić 1989: 65).

⁹ »KRĀJĀČ, krajāča, m. *vidi* 1. krojač. – *Postaje od imperfektivnoga oblika krajati (od krojiti) (ARj, knj. 5, sv. 20, 1900: 440). 1. KRÒJĀČ, krojāča, m. čovjek koji po svom zanatu kroji (i šije) odijela – isporodi krajāč, šavac, terzija*« (ARj, knj. 5, sv. 22, 1902: 608). Usp. i »**kròjiti** (...) sveslav. i praslav. 'schneiden' (...). Radne imenice na -ač *kròjāč* (...). Radna imenica > *kròjāč* (...), na -ija (*krojāčija*) (...). Radna imenica na -ač dolazi i s tim (o – a, op. A. F.) prijevodom *krājāč*, gen. -āča m (hrv.-kajk)« (Skok, knj. 2, 1972: 207).

	Prijeka (Glina) 15 Pavlin Kloštar (Bjelovar) 14 Bukovec (Čakovec) 12 Brestovje (Samobor) 12 Duga Resa (Karlovac) 10 Nova Bukovica (Podravska Slatina) 10 Poljice Belajske (Karlovac) 10		
<i>Krajči</i>	Lipovljani (Novska) 19	24	krajči/krajčir < slč. <i>krajčī/krajčīr</i> 'krojač' ¹⁰
<i>Krajčir</i>	Komletinci (Vinkovci) 12 Bjelovar 10	26	
<i>Krejči</i>	Pakrac 10	78	krejči < češ. <i>krejčī</i> 'krojač' ¹¹
<i>Sabo</i>	Osijek 69 Vladislavci (Osijek) 52 Legrad (Koprivnica) 49 Zagreb 47 Virovitica 41 Čepin (Osijek) 36 Vinkovci 35 Vukovar 32 Podravska Slatina 28 Kotlina (Beli Manastir) 27 Erdut (Osijek) 24 Vinogradi (Beli Manastir) 24 Lug (Beli Manastir) 24 Dalj (Osijek) 22 Darda (Beli Manastir) 21	1754	sabo/sabol/sambol < mađ. <i>szabó</i> 'krojač' ¹²

¹⁰ »**kraj** (od *14. stor.) · Psl. **krājь* (**krōi-o-*), odvođené od psl. **krojiti* 'krájat' (...) **krajčir** (od *16. stor.) · Obmena staršieho *kajčī* (od *15. stor.), od ↗ *krájat'* (k použitíu vo vz'ahu k tomuto remeslu pozri aj ↗ *kroj*); novšie koncové *-r* je akiste podľa názvov zanestnaní typu *pekár, tesár*, dial. *kovár* 'kováč' a i.« (Králik 2015: 296–297).

¹¹ »**krejči** -iho m (2. mn. -ich) člověk šijící, případně spravující oděvy« (SSČ 2011: 314).

¹² »**szabó** [-t, ~k, ~ja] n krojač (-ica)« (MHR 2013: 673).

»*sabol, sabo, sabov* 'Schneider' (...). Ung. *szabó* 'Schneider' (seit etwa 1500), substantiviertes Part. Präs. von. *szab* 1. 'zuschneiden'; 2. 'anordnen, bestimmen'; das Grundverb ist unbekanntem Ursprungs (TESz). Die Formen *sabol* und *sabov* lassen sich geographisch gut abgrenzen, ersteres ist für das Kajkavische, letzteres für Slawonien u. Ungarn charakteristisch; *sabo* (in Slawonien) dürfte eine spätere, nicht adaptierte Übernahme sein, ähnlich wie *ašo* neben *ašov*, obwohl *ašo* früher als *ašov* belegt ist« (Hadrovics 1985: 442–443).

Retkovci (Vinkovci) 21		
Mursko Središće (Čakovec) 20		
Nova Gradiška 19		
Donja Obrijež (Pakrac) 18		
Đakovo 18		
Veliki Grđevac (Grubišno Polje) 17		
Čačinci (Orahovica) 16		
Podolje (Beli Manastir) 16		
Sladojevci (Podravska Slatina) 16		
Pisanica (Bjelovar) 16		
Dugo Selo (Virovitica) 15		
Hrastin (Osijek) 15		
Valpovo 15		
Dragović (Pakrac) 14		
Goveđe Polje (Daruvar) 14		
Viškovci (Đakovo) 14		
Lipik (Pakrac) 13		
Prkos (Križevci) 13		
Trnava (Đakovo) 13		
Daruvar 12		
Donji Miholjac 12		
Ilok (Vukovar) 12		
Otok (Vinkovci) 12		
Sedlarica (Đurđevac) 12		
Suhopolje (Virovitica) 12		
Donja Petrička (Bjelovar) 11		
Moslavački Krčeničnik (Donji Miholjac) 11		
Gradina (Virovitica) 11		
Nova Ljeskovića (Slavonska Požega) 11		
Šaregrad (Vukovar) 11		
Batina (Beli Manastir) 11		
Drljanovac (Bjelovar) 10		
Gaj (Pakrac) 10		
Gornja Bukovića (Podravska Slatina) 10		
Jovanovac (Osijek) 10		
Komletinci (Vinkovci) 10		
Malo Korenovo (Bjelovar) 10		

	Osekovo (Kutina) 10 Podravska Moslavina (Donji Miholjac) 10 Sveti Ivan Žabno (Križevci) 10 Tomašanci (Đakovo) 10 Brekinska (Pakrac) 10 Zoljan (Našice) 10		
<i>Sabol</i>	Zagreb 104 Palinovec (Prelog) 83 Hodošan (Prelog) 60 Đelekovec (Koprivnica) 59 Ivanovec (Čakovec) 56 Kotoriba (Prelog) 48 Pribislavec (Čakovec) 44 Hrženica (Ludbreg) 33 Čakovec 25 Belica (Čakovec) 22 Karlovec (Ludbreg) 19 Miholjanec (Đurđevac) 19 Koprivnica 18 Legrad (Koprivnica) 16 Palovec (Prelog) 16 Poljanec (Ludbreg) 16 Vrbovec Donji (Vrbovec) 16 Dobronić (Podravska Slatina) 15 Mihovljan (Čakovec) 15 Orehovica (Prelog) 15 Mala Subotica (Prelog) 13 Ferdinandovac (Đurđevac) 12 Rečica (Čazma) 11 Donji Hrašćan (Prelog) 10 Donji Kraljevec (Prelog) 10	994	
<i>Sabolčec</i>	Zasadbreg (Čakovec) 16 Mali Mihaljevec (Čakovec) 13 Jakopovec (Bjelovar) 12 Gornji Kraljevec (Čakovec) 10 Grkaveščak (Čakovec) 10	97	
<i>Sabolec</i>	Kutnjak (Ludbreg) 23	45	

<i>Sabolek</i>	Jelenšćak (Varaždin) 67 Donja Velika (Koprivnica) 55 Molve (Đurđevac) 23 Zagreb 23 Dekanovec (Prelog) 21 Makojišće Donje (Varaždin) 14 Domašinec (Prelog) 10	341	
<i>Saboliček</i>	Gotalovo (Koprivnica) 25	25	
<i>Sabolić</i>	Pag 163 Zagreb 71 Ključ (Varaždin) 59 Novigrad (Koprivnica) 56 Peteranec (Koprivnica) 56 Virje (Đurđevac) 55 Turanovac (Virovitica) 52 Kneginec Gornji (Varaždin) 47 Topolovec (Vrbovec) 38 Vukosavljevica (Virovitica) 35 Stara Brezovica (Virovitica) 34 Đelekovec (Koprivnica) 32 Koprivnica 25 Moždenec (Varaždin) 24 Repaš (Đurđevac) 23 Kotoriba (Prelog) 22 Hampovica (Đurđevac) 22 Hlebine (Koprivnica) 20 Seketin (Varaždin) 18 Oporovec (Prelog) 17 Prespa (Bjelovar) 15 Špišić-Bukovica (Virovitica) 15 Babinac (Bjelovar) 14 Stari Gradac (Virovitica) 14 Virovitica 14 Vuger-Selo (Zagreb) 14 Zablatje (Koprivnica) 14 Dmje (Koprivnica) 13 Pupelica (Bjelovar) 13 Hruškovića (Vrbovec) 12 Jabučeta (Bjelovar) 12	1546	

	Kalinovac (Đurđevac) 12 Karlovac 12 Bačevac (Virovitica) 11 Dišnik (Garešnica) 11 Legrad (Koprivnica) 11 Gabajeva Greda (Koprivnica) 10 Jasik (Slavonska Požega) 10 Žlebina (Virovitica) 13		
<i>Sabolović</i>	Ciglena (Bjelovar) 65 Reka (Koprivnica) 57 Sirova Katalena (Đurđevac) 49 Dautan (Bjelovar) 25 Veliko Trojstvo (Bjelovar) 21 Zagreb 21 Bjelovar 14 Šandrovac (Bjelovar) 11 Babinac (Bjelovar) 10 Ilova (Kutina) 10 Mala Ciglena (Bjelovar) 10	513	
<i>Sambol</i>	Globočec (Donja Stubica) 71 Muričevac (Ivanec) 45 Ribnik (Karlovac) 32 Levkušje (Karlovac) 29 Vojnovec (Zlatar) 28 Vrbno (Ivanec) 28 Zabok (Krapina) 16 Dolec (Zagreb) 15 Beljevina (Našice) 12 Zagreb 12	422	
<i>Sambolec</i>	Zagreb 41 Pašnik (Ivanec) 28 Voća Gornja (Ivanec) 28 Kraljsko (Ivanec) 23 Vratno Gornje (Varaždin) 23 Majerje (Varaždin) 12 Sračinec (Varaždin) 12 Čeminac (Beli Manastir) 11 Mali Bukovec (Ludbreg) 11 Petrijanec (Varaždin) 10	283	

<i>Sambolek</i>	Zagreb 61 Šipki (Zlatar) 40 Kutina 26 Repušnica (Kutina) 12 Varaždin 11 Krapinica (Zlatar) 10	210	
<i>Samboliček</i>	Zagreb 13	25	
<i>Sambolić</i>	Selnica Gornja (Zlatar) 102 Zagreb 13	157	
<i>Szabo</i>	Zagreb 44 Zmajevac (Beli Manastir) 32 Osijek 17 Rijeka 14	185	
<i>Sartoretto</i>	Vižinada (Poreč) 12	12	< tal. <i>sarto</i> ¹³
<i>Sartori</i>	Pula 20	38	
<i>Šivalec</i>	Temovec (Krapina) 22	66	šivalec (< šivati) 'krojač'
<i>Švalek</i>	Repušnica (Kutina) 15	47	švalja/švelja 'krojačica' ¹⁴
<i>Švaljek</i>	Jazvine (Krapina) 86 Radoboj (Krapina) 44 Zagreb 38 Švaljkovec (Krapina) 21 Oroszlavlje (Donja Stubica) 16	249	
<i>Švelić</i>	Šašिनovec (Zagreb) 40 Završje (Zagreb) 20	82	
<i>Šveljo</i>	Bilišane (Benkovac) 23	29	

¹³ »**sarto** m krojač« (THR 2012: 644); »**sartór** (sartóre) s.m. 'sarto'« (Cortelazzo 2007).

¹⁴ »**šiti**, šijem impf. (...) Izvedenice se prave od četiri korijena: praslav. *ši-*, *šiv-* od iterativa, stslav. *šiv-* (pred samoglasnim nastavcima, upor. stslav perf. pas. *šivenъ = sašvĕn*, ŽK), (prema *b > a*) *šav*, (sa zamukivanjem *b*) *šv-*. (...) Brojnije su izvedenice od *šv-*: radne imenice na *-alja* (prema *pralja, tkalja*) *švâlja* f 'krojačica', s pridjevom *švâljin, švâljin* (Piva-Drobnjak) = (prema *prelja*) *švĕlja* (Zagreb), *švelac* (Vitezović) 'šavac' i prezime *Švelec* (...)« Skok, knj. 3, 1973: 396–397).

<i>Šnajdar</i>	Delnice 48 Klana (Rijeka) 38 Guci (Velika Gorica) 26 Belo Selo (Delnice) 19 Ložac (Delnice) 11	184	šnajdar/šnajder < njem. <i>Schneider</i> 'krojač' ¹⁵
<i>Šnajder</i>	Zagreb 59 Osijek 36 Trojeglava (Daruvar) 21 Mala Velika 17 Daruvar 14 Sokolovac (Beli Manastir) 14 Soljani (Županja) 13 Preloščica (Sisak) 11 Tomašica (Garešnica) 10	506	
<i>Schneider</i>	Zagreb 34	57	
<i>Šnidaršić</i>	Zagreb 40	70	žnidar < srvnjem. <i>snīdære</i> 'krojač' ¹⁶
<i>Žnidar</i>	Zagreb 33 Novaki (Vrbovec) 10 Strahoninec (Čakovec) 10	129	
<i>Žnidarčić</i>	Zagreb 26	34	
<i>Žnidarec</i>	Zagreb 57 Velika Gora (Pregrada) 40 Mala Gora (Pregrada) 33 Desinička Gornja (Pregrada) 13 Topoljak (Podravska Slatina) 10	157	

¹⁵ **Schneider** der, -s, - (**S-in** die, -, -nen) krojač (-ica) (Hurm 1988: 571).

¹⁶ »**žnidâr** -ja m 'krojač' (16. stol.), *žnidarica*. Prevezto iz srvnem. *snīdære*, iz česar se je razvilo današnje nem. *Schneider* 'krojač' (ST, 254). Srvnem. beseda je izpeljana iz srvnem. *snīden*, današnje nem. *schneiden* 'rezati, striči, krojiti'« (Snoj 2003: 873).

<i>Žnidarić</i>	Zagreb 60 Krapinske Toplice (Pregrada) 31 Nedelišće (Čakovec) 27 Hrastina (Zagreb) 20 Trnovec (Čakovec) 20 Zamlaka (Varaždin) 10 Zaprešić (Zagreb) 20 Pregradski Vrh (Pregrada) 17 Puščina (Čakovec) 16 Pregrada 11	403	
<i>Žnidaršić</i>	Zagreb 28	69	
<i>Terzić</i>	Goletinci (Nova Gradiška) 88 Cernik (Nova Gradiška) 47 Osijek 37 Svinišće (Split) 37 Zagreb 35 Grab (Gračac) 28 Ladimirevci (Valpovo) 27 Donje Bazje (Podravska Slatina) 26 Split 25 Kobaš Slavonski (Slavonski Brod) 24 Podvrško (Nova Gradiška) 24 Babina Greda (Županja) 23 Brđani (Petrinja) 23 Novo Selo (Vinkovci) 20 Donja Letina (Petrinja) 19 Kaptol (Slavonska Požega) 19 Podi (Sinj) 18 Novigrad (Slavonski Brod) 17 Dojići (Gračac) 16 Gromačnik (Slavonski Brod) 16 Jagodnjak (Beli Manastir) 15 Mala Velika (Slavonska Požega) 15 Staro Topolje (Slavonski Brod) 14 Vučipolje (Gračac) 14 Trnjanski Kuti (Slavonski Brod) 13	971	terzija < tur. <i>terzi</i> ¹⁷

¹⁷ »**tèrzija** *m* (pers.) *krojač, krojač čohe (krojači sukna zovu se abadžije)*. (...) < tur. *terzi* < pers. *derzi*« (Škaljić 1989: 613).

	Vojnić (Sinj) 12 Vukovar 12 Strizivojna (Đakovo) 11 Pleternica (Slavonska Požega) 10 Virovitica 10		
<i>Terzin</i>	Novo Topolje (Slavonski Brod) 10	32	

Tablica 1. Tablični prikaz prezimena s osnovom doimenskoga značenja
'osoba koja kroji i šije odjeću'

Iz Tablice 1. iščitava se:

- u hrvatskome prezimskom sustavu potvrđeno je 39 prezimena motiviranih leksemom doimenskoga značenja 'osoba koja kroji i šije odjeću' (koja su 1948. imala deset i više nositelja)
- većina tih prezimena temelji se na neslavenskim (29), a manji broj na slavenskim leksemima (10)
- od aloglotskih motivirajućih leksema zastupljeni su: mađarski *szabó* (14 prezimena), srednjovisokonjemački *snīdære* (i njemački *Schneider*) (9), talijanski *sarto* (2), turski *terzi* (2) i *abacı* (1); slovakizmi *krajčí* i *krajčír* (2) te bohemizam *krejčí* temelje se na istoj (praslavenskoj) osnovi **krojiti* 'rezati' (ERHJ 2016: 508) kao i hrvatska istoznačnica *krajač* (**krojáčb*)
- aloglotski leksemi iščitani iz prezimenskih postava uglavnom su prilagođeni hrvatskomu jezičnom sustavu,¹⁸ što je pokazateljem da je prezime vjerojatno tvoreno od prethodno u hrvatski sustav posuđenoga apelativnog leksema¹⁹
- od idioglotskih motivirajućih leksema zastupljeni su: *šivalec*, *švaljal/švelja* (: šivati) te *krajač* (: krajati 'krojiti')
- nijedan od navedenih idioglotskih leksema ne pripada hrvatskomu standardnojezičnom apelativnom leksiku – riječ je o arhaizmima te dijalektizmima
- brojem nositelja izdvajaju se prezimena *Sabo* (1754)²⁰, *Krajačić* (1672) i *Sabolić* (1546), dok najmanji broj nositelja ima prezime *Sartoretto* (12)

¹⁸ Iznimkom su *Schneider*, *Szabo*, *Sartoretto* i *Sartori*.

¹⁹ Nije isključeno da je u ponekome slučaju moglo doći do pohrvaćivanja prezimena. Takvi su primjeri zabilježeni u povijesti hrvatske antroponimije (usp. npr. Ščukanec 2009).

²⁰ Broj u zagradi označuje broj nositelja prezimena navedenoga ispred zagrade.

- u najviše naselja²¹ živjeli su nositelji prezimena *Sabo* (58)²², *Sabolić* (39) i *Terzić* (30)
- Zagreb se najčešće (15 puta) pojavljuje na vrhu popisa naselja u kojima je živjelo najviše nositelja dotičnoga prezimena (što je razumljivo s obzirom na to da je Zagreb imao znatno više stanovnika od ostalih hrvatskih naselja, a mnogi su postali njegovim stanovnicima doseobom iz ostaloga dijela Hrvatske)
- na osnovi podataka o naselju u kojemu nositelji žive, odnosno o kotaru kojemu naselje pripada, uočljivi su areali rasprostranjenosti pojedinoga prezimena; npr. glavno je žarište prezimena *Abadžić* vukovarsko područje, nositelji prezimena *Švaljek* žive u Hrvatskome zagorju, *Sabolčeci* su većinom stanovnici Međimurja (prostorni razmještaj zornije će biti prikazan na kartama koje se donose u potpoglavlju 2.4.).

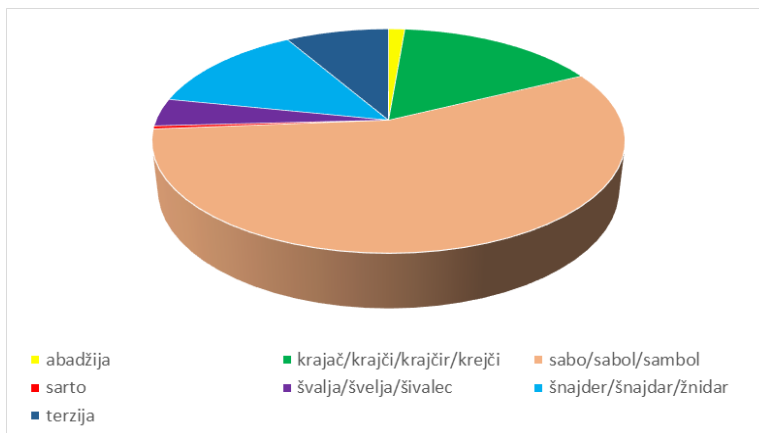
2.2. Grafički prikaz prezimena prema broju nositelja

Iz prethodne tablice očito je da prezimena temeljena na jednoj od sedam riječi (i njihovih inačica) značenja ‘osoba koja kroji i šije odjeću’ imaju različit broj nositelja. Još se očitije to vidi iz grafičkoga prikaza koji slijedi. Promatrana je prezimena 1948. nosilo 11 745 osoba, a to je 0,310 % od ukupnoga broja tada popisanih.²³

²¹ Napominjemo da je broj naselja u kojima su 1948. živjeli nositelji promatranih prezimena veći jer su, primjenom zadanoga kriterija, u obzir uzimana samo ona u kojima je živjelo 10 i više nositelja dotičnoga prezimena.

²² Broj u zagradi označuje broj naselja u kojemu su živjeli nositelji prezimena navedenoga ispred zgrade.

²³ Godine 1948. Hrvatska je imala 3.779.858 stanovnika. https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2009/PDF/05-bind.pdf (pristupljeno 14. 2. 2019)

Slika 1. Broj nositelja prezimena od osnove doimenskoga značenja 'osoba koja kroji i šije odjeću'

Iz grafičkoga prikaza (Slika 1.) iščitava se:

- od promatranih prezimena, najviše nositelja (nešto više od polovice svih imenovanih) imala su prezimena temeljena na pohrvaćenome hungarizmu, tj. na osnovi *sabo* i njezinim varijantama *sabol* i *sambol*; u tu skupinu ulazi i prezime *Szabo* koje svojim zapisom odaje značajke mađarskoga grafijskog sustava (što je vjerojatnim znakom da se nositelj doselio s već oblikovanim prezimenom)
- po čestotnosti slijede (s kudikamo manjim brojem nositelja) prezimena od hrvatske osnove *krajač* (kojoj su pridružena slovačka i češka prezimena *Krajči*, *Krajčir*, *Krejči*) te prezimena od njemačke osnove *žnidar*/*šnajder* (i varijanata). Još su rjeđa prezimena od turske osnove *terzija* te od hrvatske osnove *švalja* (i varijanata), a najmalobrojnija prezimena temelje se na turskoj osnovi *abadžija* i talijanskoj *sarto*.

2.3. Kratak osvrt na tvorbenu strukturu prezimena

S obzirom na tvorbenu strukturu promatrana prezimena nastala su :

a) asufiksalsnom tvorbom, tj. onimizacijom apelativa doimenskoga značenja 'osoba koja kroji i šije odjeću'

- od idiolotskih leksema (*Krajač*, *Šivalec*, *Šveljo*)
- od pohrvaćenih aloglotskih leksema (*Sabo*, *Sabol*, *Sambol*, *Šnajdar*, *Šnajder*, *Žnidar*)

b) sufiksalsnom tvorbom, tj. dodavanjem prezimenskih sufikasa apelativnoj osnovi doimenskoga značenja ‘osoba koja kroji i šije odjeću’

- od idioglotskih osnova idioglotskim sufiksima (*Krajačević, Krajačić, Švalek, Švaljek, Švelić*)
- od osnova koje čine pohrvaćeni aloglotski leksemi te idioglotskih sufikasa (*Abadžić, Sabolčec, Sabolec, Sabolek, Saboliček, Sabolić, Sabolović, Sambolec, Sambolek, Saboliček, Sambolić*).

Prezimana *Schneider, Szabo, Sartoretto, Sartori, Krajči, Krajčir* i *Krejči* tvorbom se ne raščlanjuju.

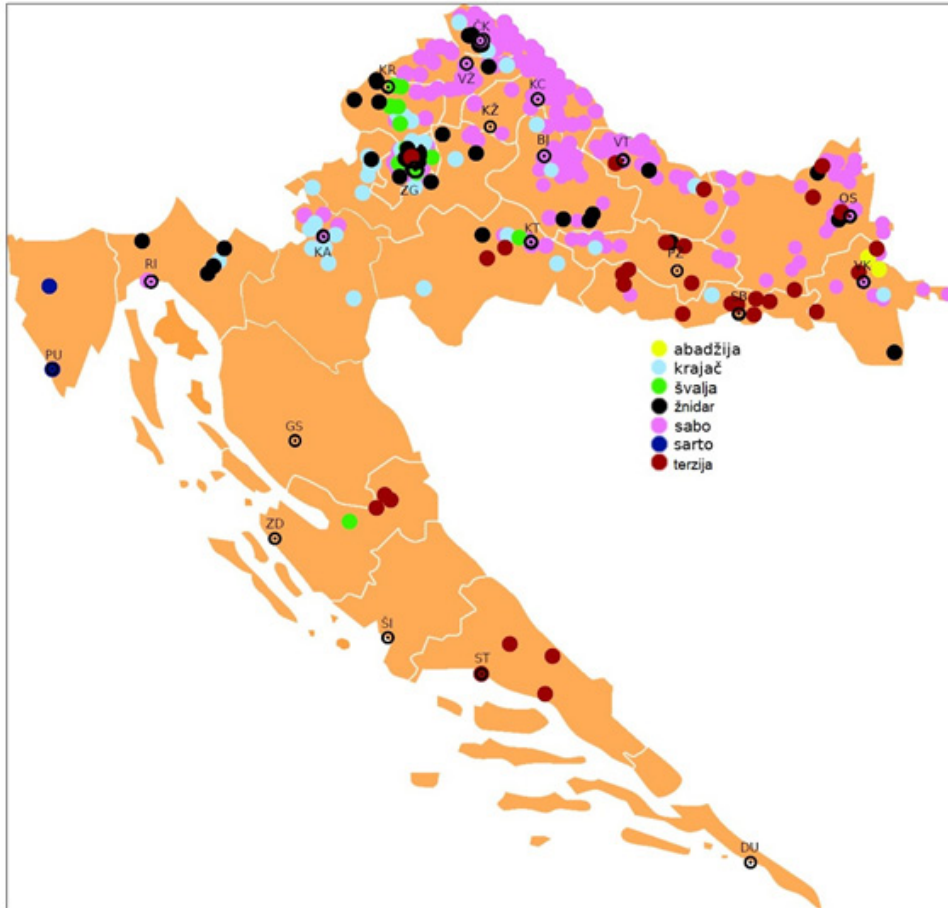
Prezimana nastala onimizacijom idioglotskoga leksema te sufiksalsnom tvorbom (od idioglotskih i aloglotskih osnova) sigurno su rezultat hrvatske prezimenske tvorbe. Prezimana nastala onimizacijom od aloglotskih leksema vjerojatno²⁴ su rezultat hrvatske prezimenske tvorbe (svi apelativi od kojih su tvoreni bili su, ili još uvijek jesu, apelativnom sastavnicom leksika hrvatskih govora; usp. npr. Akademijin *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Lipljin 2002, Maresić i Miholek 2011, Jakšić 2017, Benković 2017). Prezimana *Schneider, Szabo, Sartoretto* i *Sartori* te *Krajči, Krajčir* i *Krejči* postala su sastavnicom hrvatskoga prezimenskog sustava doseljenjem svojih nositelja u Hrvatsku s već oblikovanim prezimenima.²⁵

²⁴ Oslanjajući se u svom radu o međimurskim prezimenima (Frančić 2002) i na *Leksik prezimena*, primijetili smo pogreške u zapisima pojedinih prezimenskih likova, pa ne isključujemo ni mogućnost da je poneko prezime *Sabo* nastalo pogrešnim zapisom (umjesto *Szabó*).

²⁵ Trebalo bi istražiti povijest prezimena *Sartori* i *Sartoretto* s obzirom na poznate povijesne okolnosti koje su mogle dovesti do naknadnoga odhrvaćivanja hrvatskih prezimena.

2.4. Kartografski prikazi razmještaja prezimena

2.4.1. Prezimena od osnova doimenskoga značenja ‘osoba koja kroji i šije odjeću’

Karta 1. Razmještaj prezimena tvorenih od raznojezičnih osnova doimenskoga značenja ‘osoba koja kroji i šije odjeću’²⁶

Iz Karte 1. iščitava se:

- nositelji većine promatranih prezimena živjeli su na prostoru omeđenom državnim granicama Hrvatske i Mađarske (na sjeveru), Hrvatske i Srbije (na istoku), Hrvatske i Slovenije (na zapadu) te Hrvatske i Bosne i

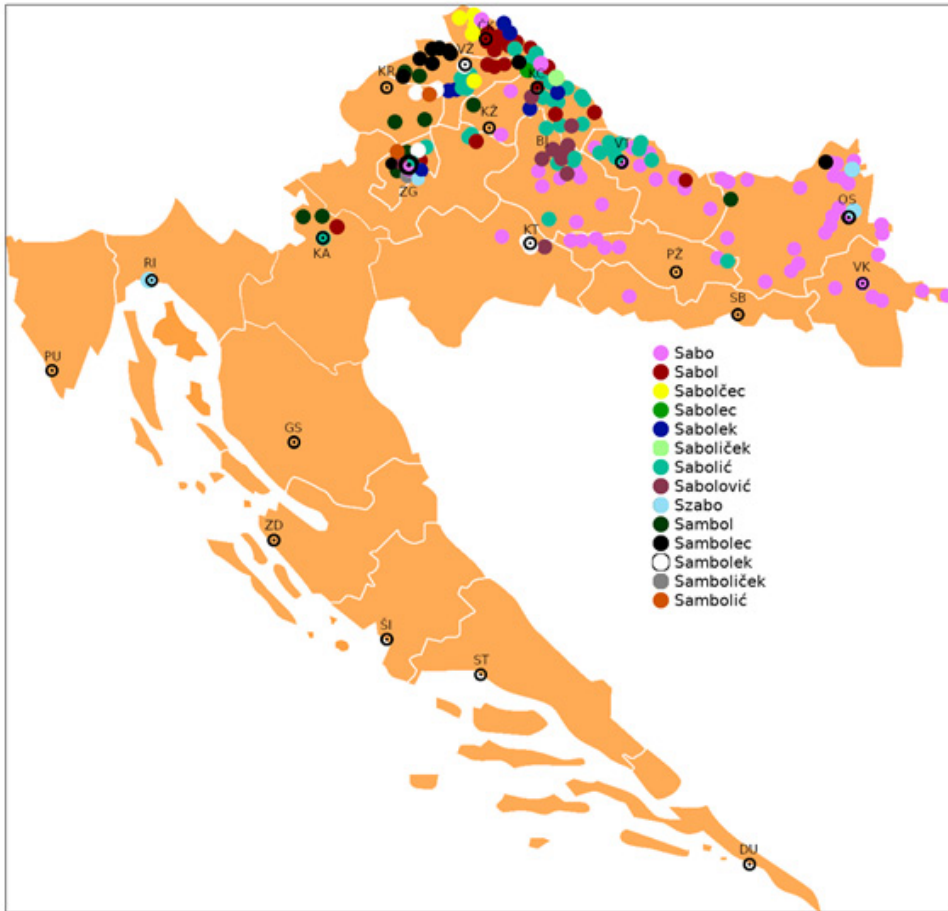
²⁶ Ako je u tvorbi prezimena sudjelovalo više istojezičnih varijantnih osnova, u legendi se navodi najčešća; prezimena *Krajči*, *Krajčir* i *Krejči* (koja se vezuju uz pripadnike slovačke i češke etnije) označuju se istom oznakom kao i hrvatska prezimena od osnove *krajač*.

Hercegovine (na jugu); dio južne granice presijeca današnju Karlovačku županiju

- na tome prostoru potvrđeno je šest od ukupno sedam prezimskih osnova – izostaju (pretkazivo) prezimena od talijanske osnove
- prezimena tvorena od hrvatske osnove *krajač* koncentrirana su u okolici Zagreba i Karlovca s tek ponekom potvrdom u ostalome dijelu Hrvatske (izuzevši hrvatski jug); toj prezimskoj skupini pribrojili smo i slovačka prezimena *Krajči* i *Krajčir* te češko prezime *Krejči* (potvrđena u naseljima sa slovačkim, odnosno češkim stanovništvom)
- prezimena nastala od varijantnih osnova imenica temeljenih na glagolu *šivati* – *Šivalec*, *Švaljek* i *Švelić* – imala su svoje nositelje u Hrvatskome zagorju i Zagrebu; u izdvojenim punktovima potvrđena su prezimena *Švalek* (Repušnica, kotar Kutina) i *Šveljo* (Bilišane, kotar Benkovac)
- prezimena temeljena na mađarskoj osnovi *sabo* (i varijantama) proširena su po čitavoj sjeverozapadnoj, sjevernoj i istočnoj Hrvatskoj, s pojačanom koncentracijom duž mađarske granice; osobito su zastupljena u Međimurju, Hrvatskome zagorju te u trokutu čije vrhove čine gradovi Koprivnica, Bjelovar i Virovitica
- prezimena temeljena na njemačkoj osnovi *žnidar* razasuta su u manjemu broju naselja smještenih u raznim dijelovima sjeverozapadne, sjeverne, istočne Hrvatske (s nešto zapaženijom koncentracijom u Zagrebu i okolici, Delnicama i okolici, Pregradi i okolici te u okolici Čakovca)
- prezimena temeljena na turskoj osnovi *terzija* rasprostranjena su u Slavoniji, u Splitu i okolici te u okolici Gračaca
- malobrojna prezimena od talijanske osnove *sarto* smjestila su se na istarskome poluotoku (Pula i Vižinada)
- većina nositelja prezimena tvorenoga od turske osnove *abadžija* živjela je u okolici Vukovara.

2.4.2. Prezimena od osnove *sabo* (i varijanata)

Iz ukupnosti promatranih prezimena izdvojili smo i na karti prikazali razmještaj prezimena temeljenih na hungarizmu *sabo* i varijantama, koja su 1948. imala najveći broj nositelja od svih promatranih prezimena. Evo kako su bila razmještena:

Karta 2. Razmještaj prezimena tvorenih od osnova *sabo* i varijanata

Iz Karte 2. iščitava se:

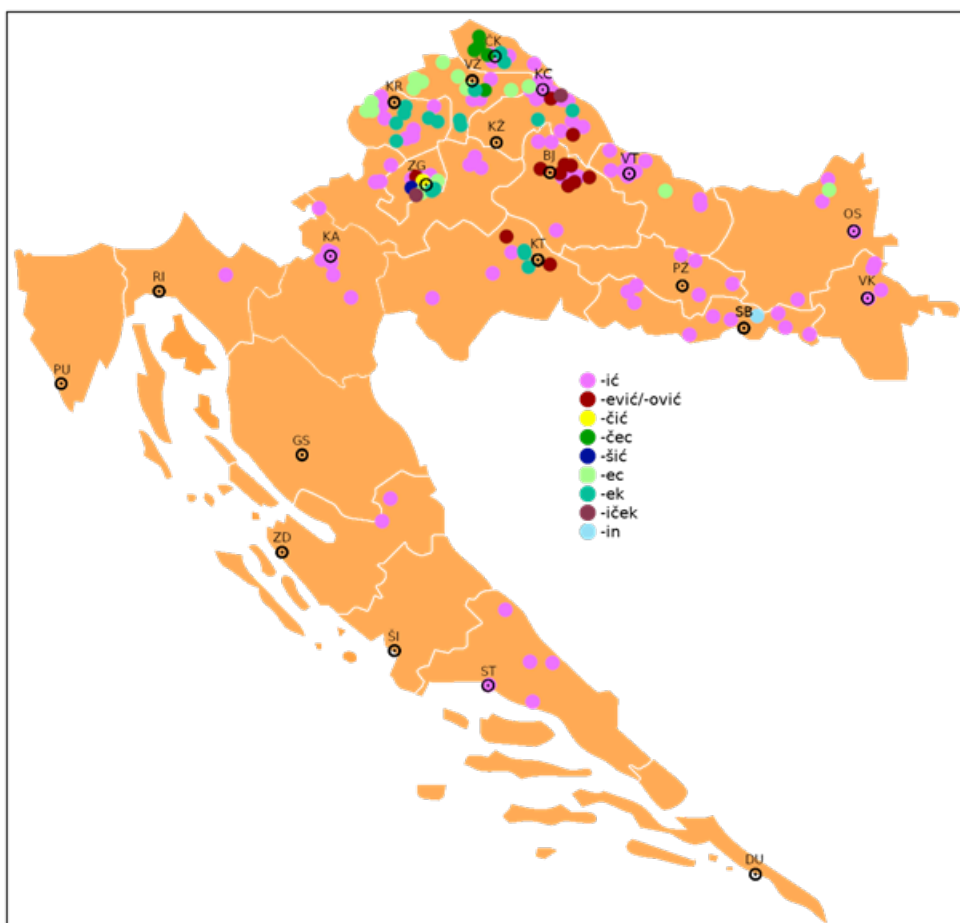
- koncentracija nositelja prezimena tvorenih od hungarizma *sabo* (*sabol*, *sambol*) te nositelja prezimena *Szabo* jest, kao što je već konstatirano, u sjeverozapadnoj, sjevernoj i istočnoj Hrvatskoj; najviše ih je u Međimurju, Hrvatskome zagorju i Podravini (područje oko Ludbrega, Koprivnice, Đurđevca i Virovitice), u Bjelovaru i okolici te u Zagrebu i okolici
- zanimljiv je razmještaj pojedinih tvorbenih varijanata prezimena promatrane osnove: prezime *Sabo* gotovo je jedino od prezimena promatrane osnove potvrđeno u Slavoniji (i to na čitavu njezinu području), prezime *Sabolović* koncentrirano je u Bjelovaru i okolici, prezime *Sabol* u Donjem (tj. istočnome) Međimurju, *Sabolčec* u Gornjemu Međimurju, *Sabo-*

lić u okolici Varaždina te od Koprivnice do Virovitice; izdvojene enklave čini prezime *Szabo* potvrđeno u Rijeci, Osijeku, baranjskome naselju Zmajevac i u Zagrebu

- jedno od promatranih prezimena – *Saboliček* – imalo je nositelje samo u jednome naselju (u podravskome Gotalovu, koje je 1948. bilo u sastavu kotara Koprivnica, a danas pripada općini Gola).

2.4.3. Sufiksalna prezimena

Prezimena tvorena prepoznatljivim prezimenskim sufiksima (*-ić*, *-ović/-ević*, *-čić*, *-čec*, *-šić*, *-ec*, *-ek*, *-iček*, *-in*) čine 56,4 % analizom obuhvaćenih prezimena. Razmještaj tih prezimena prikazan je na Karti 3.

Karta 3. Razmještaj prezimena nastalih od naziva za 'osobu koja kroji i šije odjeću' s obzirom na sufikse kojima su tvorena

Iz Karte 3. iščitava se:

- izvedenice sufiksom *-ić* najbrojnije su; rasprostranjene su na gotovo čitavome području potvrđenosti promatranih prezimena (izostaju u Istri)
- izvedenice sufiksom *-ćec* karakteristične su za (kajkavsko) gornjomeđimursko područje
- izvedenice sufiksom *-ec* i *-ek* većim se dijelom nalaze u Hrvatskome zagorju i okolici Zagreba; tvorene tipičnim kajkavskim sufiksima prostiru se (pretkazivo) kajkavskim područjem (izostaju u Gorskome kotaru)
- prezimena tvorena sufiksima *-čić* i *-šić* imaju vrlo uzak areal prostiranja – potvrđena su samo u Zagrebu i okolici
- malobrojna kajkavska prezimena tvorena sufiksom *-iček* imaju svoje nositelje u zagrebačkoj i u koprivničkoj okolici
- izvedenice sufiksima *-ović/-ević* najviše nositelja imaju na bjelovarskome području
- usamljeni primjer prezimena tvorenoga sufiksom *-in* od osnove turskoga podrijetla (*Terzin*) potvrđen je (pretkazivo) u Slavoniji (Novo Topolje).

3. Usporedba s prezimenima potvrđenim za popisa stanovništva 2001.

Usporedbom promatranih prezimena potvrđenih 1948. s onima potvrđenim za popisa stanovništva 2001. (Maletić i Šimunović 2008) dolazi se do ovih zaključaka:

- gotovo sva prezimena potvrđena su u obama popisima stanovnika (iznimkom je prezime *Sartoretto* koje ne nalazimo na početku 21. stoljeća)
- u većini naselja smanjio se broj nositelja promatranih prezimena (iznimkom je Zagreb te gradovi općenito, gdje se broj nositelja pojedinoga prezimena povećao)
- neka su prezimena znatno promijenila glavni areal svojega prostiranja; npr. većina (90 %) nositelja prezimena *Sartori* 1948. živjela je u Istri te Rijeci i Opatiji, a 2001. nositelji toga prezimena uglavnom su (74 %) stanovnici Splita (13)²⁷ te Trogira i okolice (12). Te je godine u Rijeci i Puli živjela samo po jedna osoba prezimena *Sartori*. Godine 1948. od 27 *Krajačevića* polovica njih (13) živjela je u naselju Osekovo (kotar Kutina), a 2001. u tome naselju nijedna osoba nema prezime *Krajačević*, dok je

²⁷ Godine 1948. u Splitu je živjela samo jedna osoba prezimena *Sartori* »bez svoga domaćinstva« (uz prezime stoji oznaka -) (Putanec i Šimunović 1976: 580).

najviše osoba s tim prezimenom u Višnjevcu (općina Veliko Trojstvo, Bjelovarsko-bilogorska županija)

- znatno je porastao broj dvostrukih prezimena – dok ih 1948. nalazimo tek u tragovima, 2001. pojavljuju se uz gotovo svako promatrano prezime te imaju vrlo malo nositelja, što je nesumnjivo posljedica dodavanja muževa prezimena djevojačkomu pri udaji.

4. Zaključak

Prezimana temeljena na riječima idioglotskoga i aloglotskoga podrijetla koje znače ‘osobu koja kroji i šije odjeću’ pripadaju skupini prezimena motiviranih zanimanjem. Temeljeći svoju analizu na prezimenima koja su 1948. imala najmanje deset nositelja u jednome naselju, zaključili smo da prostorni razmještaj prezimena s aloglotskim elementima uglavnom slijedi utjecajne sfere jezika s kojima je hrvatski u prošlosti dolazio u doticaj, a idioglotski sufiksni elementi u njihovoj strukturi uklapaju se u narječnu sliku hrvatskoga prostora. Za prezimana aloglotskoga podrijetla koja se temelje na leksemima prilagođenim hrvatskomu grafijskom i fonološkom sustavu te su u prošlosti bila sastavnicama leksičkoga sustava hrvatskih govora, pretpostavili smo da su oblikovana u Hrvatskoj. Za razliku od njih, malobrojna prezimana odaju unos već oblikovnoga prezimena u hrvatski prezimenski sustav. Daljnjim istraživanjima koja bi se temeljila na praćenju pojavnosti pojedinoga prezimena stranoga podrijetla u prezimeniku naselja u kojima su potvrđena, moglo bi se s većom sigurnošću tvrditi je li njihov današnji lik rezultat pohrvaćivanja nehrvatskoga prezimena ili odhrvaćivanja hrvatskoga prezimena.

Suvremeni standardnojezični leksem kojim se označuje ‘osoba koja kroji i šije odjeću’ – *krojač* – nije potvrđen u hrvatskim prezimenima za popisa stanovništva 2001., a pola stoljeća prije prezimena *Krojač* i *Krojačec* imala su vrlo mali broj nositelja (ukupno 17). Činjenica da je potvrda onimizacijom nastaloga prezimena *Krajač* (1475.) starija od potvrde imenice *krajač* (1550.) i glagola *krajati* (17. stoljeće) (usp. ARJ, knj. 5, sv. 20, 1900: 440–441), upućuje na prezimena kao iznimno vrijedne leksičke prežitke.

Aloglotska prezimenska osnova ne mora značiti pripadnost njegova nositelja i predaka mu stranog (nehrvatskoj) etniji.²⁸

²⁸ Na potreban oprez pri dovođenju u vezu aloglotskoga podrijetla riječi na kojoj se temelji prezime i etničke pripadnosti njegova nositelja upozorava i D. Brozović Rončević (2004: 168): »In the late Middle Ages, many individuals were given surnames of foreign origin according to their occupational, military or social status at the moment of naming, and regardless of their actual ethnicity. Today, many people bearing these names have no idea of their original meaning, and they should not be automatically identified with German, Italian, Hungarian or Turkish ethnic origin«.

Zanimljivo je primijetiti da je pretežiti dio prezimena nastalih od naziva za ‘osobu koja kroji i šije odjeću’ potvrđena u sjeverozapadnome, sjevernome, istočnome i dijelu središnjega hrvatskog područja te da ta prezimena gotovo izostaju u primorskome dijelu i njegovu zaleđu.

Literatura i izvori

- Andrić, Marta. 2003. Turcizmi u seoskom govoru Slavonije. *Migracijske i etničke teme*, 19/1, Zagreb, 17–27.
- ARj = *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. 1880. – 1976., knj. 1–23. Zagreb: JAZU.
- Benković, Tibor Otto. 2017. *Zagramer. Agramerski rječnik. Njemačke posuđenice u zagrebačkom govoru*. Zagreb: Jesenski i Turk.
- Bezić, Maja. 2016. Semantička adaptacija talijanizama. *Fluminensia*, 28/2, Rijeka, 39–51.
- Blažeka, Đuro. 2006. Hungarizmi u govoru Goričana. *Suvremena lingvistika*, 61/1, Zagreb, 1–27.
- Brozović Rončević, Dunja. 2004. What Do Names Tell Us About Our Former Occupations? *Collegium Antropologicum*, 28/Suppl.1, Zagreb, 161–170.
- Brozović Rončević, Dunja. 2013. Turski jezični sloj u hrvatskim prezimenima. *Od indoeuropeistike do kroatistike: Zbornik u čast Daliboru Brozoviću*. Ur. Ranko Matasović. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 67–77.
- Cortelazzo, Manlio. 2007. *Dizionario veneziano della lingua e della cultura popolare nel XVI secolo*. Padova: La linea editrice.
- Crnić, Mirjana; Macan, Željka. 2011. Germanizmi u štokavskim ikavskim govorima Gorskoga kotara. *Fluminensia*, 23/1, Rijeka, 7–21.
- ERHJ = Matasović, Ranko; Pronk, Tijmen; Ivšić, Dubravka; Brozović Rončević, Dunja. 2016. *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika, 1. svezak, A – Nj*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Frančić, Andela. 2002. *Međimurska prezimena*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Hadrovics, László. 1985. *Ungarische Elemente im Serbokroatischen*. Köln – Wien: Böhlau Verlag.
- Hurm, Antun. 1988. *Njemačko-hrvatski ili srpski rječnik: s gramatičkim podacima i frazeologijom*. Zagreb: Školska knjiga.
- Jakšić, Martin. 2017. *Rječnik govora slavonskih, baranjskih i srijemskih*. Zagreb: Naklada Dominović.
- Králik, Ľubor. 2015. *Stručný etymologický slovník slovenčiny*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV.

- Lipljin, Tomislav. 2002. *Rječnik varaždinskoga kajkavskog govora*. Varaždin: Garestin d.o.o.
- Maletić, Franjo; Šimunović, Petar (prir.). 2008. *Hrvatski prezimenik. Pučanstvo Republike Hrvatske na početku 21. stoljeća, knj. 1–3*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Maresić, Jela; Miholek, Vladimir. 2011. *Opis i rječnik đurđevečkoga govora*. Đurđevac: Gradska knjižnica Đurđevac.
- MHR = Međeral Sučević, Krešimir; Vukadinović, Tatjana; Jurović, Irina; Vuk, Margit Bernadett. 2013. *Mađarsko-hrvatski rječnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Putanec, Valentin; Šimunović, Petar (ur.). 1976. *Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*. Zagreb: Institut za jezik – Nakladni zavod Matice hrvatske.
- Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. 1880. – 1976., knj.1–23. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Selinić, Slobodan. 2010. Češka i slovačka manjina u Hrvatskoj od kraja Drugoga svjetskog rata do sredine pedesetih godina dvadesetog stoljeća. *Historijski zbornik*, god. LXIII, br. 2, Zagreb, 521–537.
- Skok, Petar. 1971. – 1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 1–4. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Snoj, Marko. 2003. *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Modrijan.
- Sočanac, Lelija (ur.). 2005. *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- SSČ = *Slovník současné češtiny*. 2011. Brno: Lingea.
- Ščukanec, Aleksandra. 2009. Njemačka prezimena u Zagrebu i okolici i načini njihova prilagođivanja hrvatskom jezičnom sustavu. *Folia onomastica Croatica*, 18, Zagreb, 149–169.
- Šimunović, Petar. ³2006. *Hrvatska prezimena*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Škaljić, Abdulah. 1989. *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost.
- THR = *Talijansko-hrvatski rječnik*. 2012. Zagreb: Školska knjiga.

Internetski izvor

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2009/PDF/05-bind.pdf

Geolinguistics and Anthroponomastic Research: Family Names Derived from Words Denoting a Person who Tailors and Sews Clothes

Summary

The Croatian family-name system is a reflection of historical-political and ethnic turmoil which has left its mark on the history of the Croatian territory. Along with the foreseeably dominant idioglottic linguistic influence, another recognizable feature of this system consists of its alloglottic (primarily German, Hungarian, Italian, and Turkish) elements. In this paper, examples of family names derived from words denoting ‘a person who tailors and sews’ (e.g. *Krajačić*, *Švaljek*; *Abadžić*, *Sabol*, *Sartori*, *Šnajder*, *Terzić*) are presented tabularly, demonstrating their great number, while their spatial distribution based on the situation at the time of the 1948 census is shown with the aid of maps. The distribution of these family names according to their formational structure is also cartographically represented. It is concluded that the discussed family names have been confirmed mostly in the northern part of Croatia, that alloglottic elements in the family names follow the influential sphere of languages with which the Croatian language and its speakers historically came into contact, and that the dialectal elements contained in family names fit the dialectal image of the Croatian area.

Ključne riječi: hrvatska prezimena, posuđenice, razmještaj prezimena, kartografski prikaz

Keywords: Croatian family names, loanwords, distribution of family names, cartographic representation